

DREPTUL

LEGISLAȚIUNE — DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — ECONOMIA POLITICĂ

APARE ODATĂ PE SĂPTĂMÂNĂ

Director: C. G. DISSESCU

Prim-Redactor: SILIU RĂDULESCU

COSTUL ABONAMENTULUI
A SE VEDEA PE COPERTĂ

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
3, STRADELA SF. SPIRIDON, 3

B. P. RADULESCU
REDACTOR-ADMINISTRATOR

*In timpul vacanței judecătorești apariția „Dreptului” fiind
întreruptă vom avea o ediție specială Duminică 12 August.*

V. Novațian. — *Divorțul alienațiilor.*
Jurisprudența Română. — *Inalta Curte de Casație și Justiție.*
s. l. — *Hotărâri judecătorești.* — Rectificare. — *Eroare materială.*
(Silvestru Scărlătescu și alții cu George Bădescu și alții).
Curtea de Apel din Iași, s. l. — *Pământ rural.* — *Vânzare.* —
Obligațiune. — *Daune.* — *Interese* — *Posestiune.* — *Just titlu.* —
Drept de retenție. — *Naționalitatea română.*
(A. Catarci și alții cu Nathan Borel și alții)
Judecătoria Ocol. Herța (Dorohoi). — *Funcționar.* — *Respon-*
sabilitate. — *Acte de serviciu.* — *Fapte și activități materiale.*
(Rubin Meier Laufer cu Th. Ionescu).

DIVORȚUL ALIENAȚILOR

Legea franceză, ca și legea română, nu admite alienația mintală, nici boalele incurabile, ca motive de divorț. Ele sunt inspirate de cele mai legitime considerații umanitare, asemenea bolnavi părăd a nu merita să vadă agravându-li-se soarta prin abandonarea soțului lor. S'a zis în glumă că dacă ar fi altfel, multe femei s'ar grăbi să-și închidă bărbaiți ca nebuni, — și reciproc.

Cu toate acestea, un proiect de lege depus în Camera franceză din inițiativă parlamentară, a pus din nou în discuție acest subiect delicat, propunând, ca divorțul să poată fi pronunțat de acum înainte pentru alienațiune bine constatată și definitiv recunoscută. Societatea medico-fiziologică din Paris a crezut de cuviință să se intereseze de chestiune consacrandu-i o discuțiune în cursul căreia s'au formulat câteva păreri interesante.

În contra proiectului de lege s'au adus mai întâi argumente juridice, divorțul ne putând fi decât pedeapsa greșelilor imputate aceluia dintre soți contra căruia s'a pronunțat. Din punctul de vedere medical, ei cred că numărul cazurilor ar fi foarte rar dacă s'ar elimina toate acele în care diagnosticul medical nu va putea fi privit ca absolut infailibil. În fine aplicarea legii asupra asistenței alienaților ar întâmpina, din acest fapt, complicații de neînvi.

Această părere nu a fost împărtășită de alți preopinanți, s'a citat exemplul legislației germane, care permite divorțul destul de lesne în asemenea caz, și care aplicat în Alsacia, a permis adesea să se salveze interesele bolnavului și ale copiilor săi, și a se pune în regulă situații sociale desperate. Cât despre infailibilitatea diagnosticului, nu poate fi vorba aci mai mult de cât în oricare altă expertiză medico-legală. Sunt alienați și alienați: în unele cazuri, bine definite, toți medicii știu că revenirea rațiunii este

imposibilă și că aceasta este o materie în care nu s'a putut niciodată constata miracole.

În favoarea legii s'a mai citat ca exemplu numeroase țări în care ea este admisă. Progresele psihiciei au permis de a judeca chestiunea azi cu totul altfel decât altădată. Ar fi a se nega aceste progrese dacă nu s'ar recunoaște că există perturbațiuni mintale definitive, fără recurs posibil, în care pacientul se află scos din societate până la moarte, totalmente inconștient de starea lui, și lăsând în acest timp pe soțul său într'o situație socială intolerabilă, adeseori pentru mulți ani.

D. Dr. Roubinovici a adus un argument interesant făcând să se observe că paralizia generală consecutivă unui sifilis contractat în cursul uniunei conjugale — și în afară de aceasta — putea să creeze drepțiuri la divorț pentru „ofensă gravă” adusă celuilalt soț. Poate că acest fapt, care nu poate fi discutat, ar putea servi de punte pentru a aborda chestia mai complexă a divorțului alienațiilor incurabili.

În rezumat, majoritatea membrilor Societății medico-fiziologice s'a declarat favorabilă proiectului d-lor Palmade și Hessa. Dar oameni răutăcioși n'au lipsit să insinueze că o asemenea propunere are să procure medicilor o creștere considerabilă de expertize medico-legale și de aceea ei o susțin cu atâta stăruință.

În realitate divorțul a fost instituit pretutindeni ca să remedieze unele situațiuni conjugale intolerabile. Situația unei demi-văduve care rămâne legalmente unită cu un nebu destinat, după toată evidența științifică, să stea închis până la moarte într'un azil nu este una din acestea? Situația unui bărbat tânăr a cărui femeie devine alienată după câțiva ani de căsătorie, alienată pentru totdeauna (manie puerperală, de exemplu) și pe care legea îl pune în imposibilitate de a se gândi la o altă uniune și ași avea un nou cămin nu este care tot așa de tristă? Afară de aceasta, nu vedem cu câtă facilități tribunalele încuviințează divorțul unei femei pentru că bărbatul, ei, alcolic înrădăcinat, o insultă și o amenință? Legea nu consideră în alte împrejurări, pe acest bețiv cronic drept un bolnav veritabil cu responsabilitate atenuată ale cărui crize nu sunt, în definitiv, de cât scurte accese de nebunie? Părăsirea domiciliului conjugal nu este o altă cauză de divorț, și ce părăsire mai definitivă decât încarcerarea într'un azil? Nu e din vina bolnavului, se zice. Firește, dar divorțul e altceva iar nu o pedeapsă. El este un remediu, repetăm, contra unei situațiuni total-

mente deosebită de aceea care corespunde unei căsătorii normale, este înregistrarea legală a unui fapt, care este distrugerea căminului.

Chestiunea este fără îndoială nelămurită. Dar ea trebuie a fi examinată nu din punctul de vedere sentimental, dar din acela al rațiunii. Ori cum, nu poate fi în gândul nimănui a impune această soluțiune altfel decât în cazuri bine precizate, când bolnavul a pierdut definitiv rațiunea, nu mai recunoaște pe ai săi, și nu va mai putea nici odată să-și dea seama de ceea ce se petrece.

Aceasta e chestiunea la ordinea zilei a debaterilor parlamentare în Franța. În așteptarea soluțiunii ce i se va da, am crezut că nu este fără interes a fi semnalată, ea având un substrat nu numai medical, dar și unul eminamente juridic și social.

V. Novațian

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ.

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE S. I

Audiența de la 17 Ianuarie 1928

Președinția D-lui Sever Tipei, consilier

Sivestru Scărlătescu și alții cu George Bădescu și alții

HOTĂRĂRI JUDECĂTOREȘTI.— RECTIFICAREA LOR.— GREȘELI MATERIALE.— OMITEREA INSTANȚEI DE A MENTIONA ÎN DISPOZITIVUL HOTĂRĂRII TOATE PĂRȚILE FAȚĂ DE CARE S'A PRONUNȚAT.

Din dispozițiunile enunțative ale art. 292 proc. civilă, rezultă între altele că se poate cere și obține rectificarea unei hotărâri, ori de câteori este vorba de o eroare materială care s'ar fi putut face în redactarea ei, o astfel de eroare poate să rezulte și din faptul instanței care având în vedere, cu ocazia unui litigiu, concluziile și cererile tuturor părților în proces, omite totuși să menționeze în dispozitivul hătărârei sale, toate părțile față de care s'a pronunțat hotărârea.

No. 264.— Admis recursul făcut de către Silvestru Scărlătescu și alții în contra deciziunii cu No. 247/927 a Curții de Apel din București S. I în proces cu C. I. Constantinescu și Constantin Mănciulescu.

S'au ascultat D-ii avocați Gr. Ivăncescu, Alex. Ottulescu și Aurel Mateescu pentru recurenți și Vasilescu-Nottara pentru intimăți.

Curtea deliberând,

Asupra recursului introdus de Silvestru Scărlătescu, de Gh. Bădescu și alții în contra deciziunii Nr. 247/927 dată de Curtea de Apel din București Secția I-a.

Având în vedere motivele de casare:

„Exces de putere, greșită interpretare și violarea art. 292 proc. civ.”

Având în vedere deciziunea atacată cu recurs din care rezultă că prin petițiunea înregistrată la Nr. 10916/927, recurenții au cerut Curții de Apel București, Secția I-a a dispune rectificarea dispozitivului deciziunii Nr. 196/927 a aceleiași Curți în sensul că s'a respins pe lângă apelul făcut de Constantin C. Mănciulescu, personal și ca tutore al mino-

rilor rămași de pe urma defunctului Alexandru C. Mănciulescu, în contra sentinței Tribunalului Ilfov Secția I-a c. c. Nr. 536/926 și apelul făcut de C. I. Constantinescu, în contra aceleiași sentințe.

Că însă Curtea de Apel prin deciziunea atacată cu recurs a respins cererea de rectificare.

Că spre a decide astfel, Curtea de Apel motivează că deși din procesul-verbal al ședinței dela data când s'a pronunțat deciziunea cu Nr. 196/927, a căreie rectificare se cere, rezultă că la acea dată apelantul C. I. Constantinescu s'a prezentat în instanță asistat de dl. avocat Schwartz care a declarat că se unește cu concluziunile apelantului C. Mănciulescu, — totuși zice Curtea, — din considerentele acelei deciziuni nu se constată că Curtea ar fi avut în vedere și s'ar fi pronunțat și asupra apelului făcut de recurent, ci numai că ar fi judecat și respins ca nefondat numai apelul introdus de C. Mănciulescu. Că deci nefiind vorba de o eroare relativă la calitatea persoanelor sau de vreo eroare materială în sensul art. 292 pr. civ., urmează ca cererea de față să fie respinsă.

Având în vedere că prin motivele de casare, recurentul pretinde că judecând astfel instanța de fond, ar fi comis exces de putere, ar fi interpretat greșit și violat art. 292 proc. civ.

Considerând că din dispozițiunile enunțative ale art. 292 pr. civ., rezultă între altele, că se poate cere și obține rectificarea unei hotărâri ori de câteori este vorba de o eroare materială care s'ar fi putut face în redactarea ei.

Că o astfel de eroare poate să rezulte și din faptul instanței care având în vedere, cu ocazia judecării unui litigiu, concluziile și cererile tuturor părților în proces, omite totuși să menționeze în dispozitivul hotărârei sale toate părțile față de care s'a pronunțat hotărârea.

Considerând că din cuprinsul deciziunii Nr. 196/927 a căreie rectificare se cere, se constată că cu ocazia judecării apelului respins prin acea decizie, apelantul I. C. Constantinescu, care a introdus apel alături de Constantin Mănciulescu și alții, s'a unit cu concluziunile celorlalți apelanți; că Curtea de Apel a avut în vedere la darea soluțiunii concluziunile puse de toate părțile, deci și de apelantul C. Constantinescu; că ținând seamă că ele sunt aceleași ca și cele puse la prima instanță unde a pus concluziuni și apelantul C. I. Constantinescu, Curtea și-a însușit în totul motivele hotărârei primei instanțe date și față de apelantul C. I. Constantinescu și pe care le-a găsit întemeiate; Că din toate aceste împrejurări rezultă că Curtea de Apel a avut în vedere și apelul lui C. I. Constantinescu când prin deciziunea a căreie rectificare se cere a respins apelurile celorlalte părți și că numai printr-o eroare materială n'a menționat în dispozitivul acelei deciziuni că s'a respins pe lângă apelul lui C. I. Mănciulescu personal și ca tutore și apelul intervenientului C. I. Constantinescu;

Că deci numai prin exces de putere, greșită interpretare și violarea art. 292 pr. civ., a respins Curtea de Apel prin deciziunea atacată cu recurs cererea de rectificare a recurenților;

Că așa fiind, motivele de casare sunt întemeiate și deci recursul de față urmează a fi admis.

Considerând că după art. 52 din legea Curții de Casație, Inalta Curte poate judeca și fondul procesului ori de câte ori este vorba de o simplă aplica-

țiune a legii la faptele constatate sau când, ca în specie, nu se mai cere o rectificare de fapte sau examinarea unor elemente noi de probațiune.

Considerând că în speță numai printr'o eroare materială nu s'a menționat în dispozitivul deciziei Nr. 196/927 dată de Curtea de Apel asupra apelului introdus de C. I. Mănciulescu, personal și ca tutore și de C. I. Constantinescu, că se respinge pe lângă apelul introdus de C. I. Mănciulescu și apelul introdus de C. I. Constantinescu; că decă cererea recurenților de a se rectifica conform art. 292 pr. civ., dispozitivul acelei decizii în sensul că se respinge odată cu apelul făcut de C. I. Mănciulescu și apelul introdus de C. I. Constantinescu, este întemeiată și deci ea cată a fi admisă,

Pentru aceste motive, casează și dispune rectificarea dispozitivului deciziei Curții de Apel.

CURTEA DE APEL DIN IAȘI S. I

Audiența de la 7 Decembrie 1927

Președinția D-lui D. Volansch, Prim-președinte

E. Catargi, Draga Zarifopol și alții cu Nathan Boral și alții

PĂMÂNT RURAL.—VÂNZARE.—NULITATE ABSOLUTĂ.—ART. 7 § 5 DIN CONSTITUȚIA DELA 1879.

DAUNE.—INTERESE.—OBLIGAȚIUNI.—DE CÂND SUNT DATORITE.—DOBÂNDA LEGALĂ.—VÂNZARE.—ANULAREA EI.—RESTITUIREA FRUCTELOR.—RESTITUIREA PREȚULUI.—DOBÂNDA SUMEI PRIMITE DREPT PREȚ.—ART. 1088 ȘI 1294 ȘI URM. COD. CIVIL.

POSESIUNE.—POSESOR DE BUNĂ CREDINȚĂ.—DOBÂNDIREA FRUCTELOR.—TITLU AFECTAT DE O NULITATE.—DACĂ POATE ȘEBVI DREPT JUST TITLU.—ART. 485 ȘI 486 COD. CIVIL.

POSESIUNE.—POSESOR.—BUNĂ CREDINȚĂ.—EROARE DE FAPT.—EROARE DE DREPT.—ART. 485 ȘI 486 COD. CIVIL.

NAȚIONALITATE ROMÂNĂ.—DOBÂNDIREA EI.—TERITORIU ANEXAT.—INDIGENAT.—TRATATUL MINORITĂȚILOR DIN 9 DECEMBRIE 1919.—ART. 70 DIN TRATATUL DE PACE DELA SAINT-GERMAIN.

RETENȚIUNE.—DACĂ UN POSESOR DE BUNA CREDINȚĂ POATE EXERCITA UN ASRMENEA DREPT.

RETENȚIUNE.—PĂMÂNT RURAL.—VÂNZARE.—ANULAREA EI.—DACĂ CUMPĂRĂTORUL POATE EXERCITA DREPTUL DE RETENȚIE.

1. Actul de vânzare încheiat în contra prevederilor art. 7 § 5 din Constituția modificată la 1879, potrivit cărora numai românii sau cei naturalizați români puteau dobândi imobile rurale în România, este izbit de o nulitate absolută și nu poate produce nici un efect juridic, de oare-ce aceste dispozițiuni constituționale interesând organizarea proprietății rurale și însuși existența națională a statului român sunt de ordine publică.

2. Cu toate că potrivit art. 1088 c. civil, la obligațiunile cari au de obiect o sumă oarecare, daunele-interese nu pot cuprinde decât dobânda legală și nu sunt datorite de cât din ziua cererii în judecată, fără ca creditorul să fie ținut să justifice vre-o pagubă, totuși în cazul când un act de vânzare este anulat, sau judecata constată că e nul, lucrurile trebuiesc repuse în situația de mai înainte, ca și cum vânzarea n'ar fi avut loc, astfel că cumpărătorul este obligat să restituie fructele, iar vânzătorul să plătească dobânda sumei primite drept preț

cu începere de la data încasării ei de oare ce dacă vânzarea n'ar fi avut loc, vânzătorul ar fi bineficiat de fructele bunului ce ar fi rămas în patrimoniul său, iar cumpărătorul de dobânda prețului pe care nu l-ar fi plătit.

3. Cu toate că și un act care este afectat de o nulitate absolută poate servi drept just titlu, pentru ca posesorul să poată potrivit art. 485 și 486 cod. civil să câștige proprietatea fructelor, totuși în cazul când viciul consistă într'o infracțiune la o lege de ordine publică, titlul nu poate avea nici o valoare și nu mai poate justifica buna credință a posesorului.

4. Buna credință în cazul de care se ocupă art. 485 cod. civil este presupusă numai atunci când se referă la o eroare de fapt, astfel că în cazul când se alegă o eroare de drept, acelu ce o invoacă îi incumbă sarcina să o dovedească, de oarece fiecare este presupus că cunoaște legea, și această eroare de drept ca să poată fi admisă trebuie să fie scuzabilă și plauzabilă iar nu numai o simplă credință greșită pur subiectivă.

5. Tratatul minorităților din 9 Decembrie 1919 referindu-se în ce privește condițiunea dobândirii naționalității române la tratatul de pace cu Austria și Ungaria, urmează că condițiunea esențială pentru dobândirea naționalității române este conform art. 70 din tratatul de pace de la Saint-Germain, indigenatul pe teritoriul anexat.

6. Dreptul de retențiune, în virtutea căruia acel ce posedă sau deține un lucru aparținând altuia poate să rețină posesiunea sau deținerea lucrului până la plata sumei pe care proprietarul i-o datorește cu privire la acel lucru, fiind fundat pe ideea de echitate, încetează atunci când posesorul este de rea credință.

7. Dreptul de retențiune este incompatibil cu dispoziția constituțională care interzice străinilor nu numai dreptul de a dobândi imobile rurale, dar și pe acela de a le deține, întrucât acest drept este considerat de Constituțiune ca un drept național.

No. 184. — Admis în parte atât apelul făcut în contra sentinței Tribunalului Fălticeni cu No. 260/926 de către Eugen Catargi, Draga Zarifopol, Nicola Climi, N. Catargi, Dina Catargi, reprezentați în instanță prin D-nii avocați H. Șuțu și C. Codreanu, cât și apelul făcut în potriua aceleași sentințe de către Nathan Coral, Breindel Eiferman, Iuda Eiferman, Gusta Lifsvhes și Samuel Lifsvhes reprezentanți în instanță prin d-l avocat C. Simionescu.

Curtea,

Având în vedere apelul declarat de către: Eugeniu N. Catargi, Draga P. Zarifopol cu autorizația soțului său P. Zarifopol, Nicola Climi cu autorizația soțului său Serge Climi, N. Cartagi, Dina N. Catargi și Margareta Catargi, în contra sentinței Tribunalului Fălticeni Nr. 260 din 15 Noembrie 1926, pre-

cum și apelul declarat de către Nathan Boral, Breindel Eiferman cu autorizația soțului său Iuda Eiferman, Gusta Lifssches cu autorizația soțului său Samuel Lifssches, în contra aceleiași sentințe;

Având în vedere desbaterile ce au avut loc în ceretarea acestei cauze, precum și actele aflate la dosar.

Având în vedere că erezii defunctului N. Catargi prin apelul lor susțin că greșit Tribunalul a respins cererea ce au formulat-o contra pârâților de a le plăti venitul moșiei, pe motivul că nu au dovedit quantumul acestor venituri; că greșit de asemenea a respins cererea de cheltueli, compensându-le, atunci când au câștigat procesul, că tribunalul i-a obligat la restituirea prețului în valoare de 2.010.975 lei, fără ca pârâții să fi făcut dovada că au plătit această sumă; că, suma de 500.000 lei valoarea îmbunătățirilor nu este dovedită, că chiar dacă ar fi dovedită, conform art. 494 c. civ., nu sunt obligați a le reține pe seama lor, ci au dreptul a cere ca N. Boral să le ridce;

Având în vedere că Nathan Boral, precum și intervenienții care au făcut și cerere reconvențională, după cum s'a arătat mai sus, invocă următoarele motive de apel:

1) N. Boral este cetățean român în baza art. 3 al Tratatului minorităților din 9 Decembrie 1919 intervenit între principalele puteri aliate și asociate cu România, ratificat prin legea din 20 Septembrie 1920, și ca atare greșit Tribunalul a anulat actul de vânzare; 2) că în caz când s'ar admite că N. Boral nu e cetățean român, moșia Topile fiind trecută în proprietatea copiilor lui N. Boral, care sunt cetățeni români, acțiunea nu poate fi admisă; 3) greșit tribunalul admite acțiunea reconvențională în parte, care este dovedită în întregime; 4) greșit tribunalul respinge dreptul de retenție, de oare ce dreptul de retenție n'are nimic de comun cu actul de vânzare și cu nulitatea lui, nu este prin urmare un accesoriu al acelui act, iar dreptul de retenție este un accesoriu al creanței apelanților în contra reclamantilor, creanță întemeiată pe principiul că nimeni nu se poate îmbogăți în dauna altuia; că dreptul de retenție este o garanție, o siguranță reală; și întru cât străinii pot să dobândească în favoarea lor în România garanții reale, nimic nu se opune ca dreptul de retenție cerut, să fie admis; că în ori ce caz să se admită ca expulzarea să se facă după culegerea recoltelor; 5) greșit s'au compensat cheltuelile de judecată.

Având în vedere că Comisiunea de apel pentru constatarea naționalității române depe lângă Curtea de Apel din Cernăuți prin deciziunea din 4 Decembrie 1925 a respins apelul lui Nathan Boral în contra încheerii Nr. 735 din 1924 a primarului comunei Cernăuți referitoare la constatarea naționalității lui N. Boral, comisiunea prin consideratele deciziunei constată că: N. Boral s'a născut în anul 1862 în Zaleczyki (Galiția), că conform certificatului său de indigenat la 16 Martie 1917 era indigen în orașul Zaleczyki, fapt afirmat de însuși N. Boral în petițiunea sa către Primăria orașului Cernăuți; Că apelantul s'a servit și venit în țară cu pașaport polonez, emis de direcțiunea poliției din Lemberg în anul 1920; Că N. Boral n'a avut dreptul de indigenat în Cernăuți la data de 1 Decembrie 1918, că prin urmare n'a devenit cetățean român conform

legei privitoare la dobândirea cetățeniei române. În contra acestei deciziuni, N. Boral a făcut recurs. Înalta Curte de Casație S. I-a. prin decizia Nr. 4754/925 menține toate constatările făcute de Comisiune prin decizia sa, și respinge recursul;

Având în vedere că din decizia Curții de Casație rezultă că există autoritatea lucrului judecat asupra chestiunii că Nathan Boral nu are calitatea de cetățean român; că prin urmare nu se mai poate discuta chestiunea că N. Boral este cetățean român în baza art. 3 al Tratatului din 9 Decembrie 1919 după cum se susține prin primul motiv de apel;

Având în vedere că după art. 7 par. 5 al Constituției modificată la 13 Octombrie 1879, sub imperiul căreia s'a încheiat actul de vânzare, numai Românii sau cei naturalizați români, pot dobândi imobile rurale în România; că această dispozițiune interesând organizarea proprietății rurale, și însuși existența națională a statului român, este de ordine publică; că un act încheiat în contra unei reguli de ordine publică, fiind izbit de o nulitate absolută, nu poate produce nici un efect juridic (art. 5 c. civ.); că prin urmare actul de vânzare dintre N. Catargi și Nathan Boral, dat fiind că acesta din urmă nu este cetățean român, n'a putut transmite proprietatea asupra cumpărătorului; că nulitatea fiind absolută, urmează a fi numai constatată de către judecată;

Că, după ce moștenitorii defunctului N. Catargi au introdus acțiunea ce face obiectul acestui proces, și după ce Nathan Boral a obținut de la Tribunal prelungirea termenului pentru facerea întâmpinării, a donat intervenienților moșia Topile; Că deși donatarii sunt cetățeni români, donațiunea nu poate schimba întru nimic situația juridică creată prin regula prescrisă de art. 7 al 5 din Constituție, de oare ce N. Boral nefiind proprietar al moșiei, nu putea, ce N. Boral nefiind proprietar al moșiei, nu putea, conform principiului *nemo plus iuris ad alium transferre* prin donațiune; Că deci donațiunea nu poate fi opozabilă moștenitorilor Catargi; Că în ori ce caz, această donațiune fiind făcută de către N. Boral copiilor săi, după intentarea acțiunii, a avut de scop de a paraliza acțiunea reclamantilor, are prin urmare un caracter fraudulos, și conștienți de această fraudă sunt și donatarii, care fac imediat cerere reconvențională și intervențiune, după cum s'a arătat; că prin urmare intervenienții nu se pot prevala de donațiune în contra moștenitorilor defunctului N. Catargi;

Că, din faptele expuse rezultând că N. Boral deține moșia Topile fără drept, urmează a fi obligat a o restitui reclamantilor;

Având în vedere că moștenitorii defunctului N. Catargi prin motivele de apel a criticat dispozitivul sentinței tribunalului prin care îi obligă a plăti lui N. Boral 2.010.975 lei care reprezintă suma pe care autorul lor a primit-o ca preț al moșiei; că asupra acestui punct s'au mărginit numai a afirma, fără a face vre-o discuție întemeiată pe actele aflate la dosar;

Că, din actul de vânzare al moșiei Topile, din chitanța cu data de 25 Martie 1923 semnată de defunctul N. Catargi precum și dintr'o scrisoare semnală tot de N. Catargi adresată lui Nathan Boral, rezultă că N. Catargi a primit de la Nathan Boral în contul prețului suma de 2.010.975 lei, pe care moș-

tenitorii lui N. Catagi urmează a fi obligați a o restitui lui N. Boral fiind deținută fără cauză;

Având în vedere că N. Boral a cerut ca la suma plătită drept preț să-i se acorde procente legale, de la data plății prețului; că reclamantii au susținut că procentele nu pot fi calculate de cât de la data intentării acțiunii;

Având în vedere că conform art. 1088 c. civ., la obligațiunile care au de obiect o sumă oare care, daunele-interese nu pot cuprinde de cât dobânda legală, că și aceste daune-interese se cuvin fără ca creditorul să fie ținut a justifica vre-o pagubă, și nu sunt datorite de cât din ziua cererii în judecată, afară de cazurile în care, după lege, dobânda curge de drept;

Având în vedere că în cazul când un act de vânzare este anulat, sau judecata constată că e nul, lucrurile trebuie repuse în situația de mai înainte, ca și cum vânzarea n'ar fi avut loc, astfel cumpărătorul este obligat să restituie fructele, iar vânzătorul să plătească dobânda sumei primite drept preț cu începere de la data încasării ei, de oare ce dacă vânzarea n'ar fi avut loc, vânzătorul ar fi beneficiat de fructele bunului ce ar fi rămas în patrimoniul său, iar cumpărătorul de dobânda prețului pe care nu l'ar fi plătit; că prin urmare în acest caz nu se aplică regula prescrisă de art. 1089 c. civ., că dobânda nu este datorită de cât din ziua cererii în judecată; că, aceste obligațiuni fiind corelative, procentele prețului sunt datorite în aceeași proporție cu fructele culese; că, calculându-se dobânda legală de 5%, pe an până la 15 Mai 1925 data punerii în aplicare a legii accelerării judecăților, iar dela acea dată conform art. 49 al legii la sumele primite de moștenitorii acestuia sunt obligați a plăti lui Nathan Boral suma de trei sute cinci zeci și trei mii una sută lei, ce reprezintă dobânda pe trei ani;

Având în vedere că din depunerile martorilor ascultați înaintea Tribunalului (I. Gh. Roman, P. Tarpă, N. St. Bucan, Gh. Pleșcan) precum și din raportul de expertiză, se constată că Nathan Boral a făcut îmbunătățiri la clădiri și a făcut un drum, care după evaluarea prevăzută în raportul de expertiză reprezintă suma de 48.000 lei, valoarea determinată în momentul facerii lor; că afară de aceste lucrări a gunoiat în cursul verei anului 1925 o suprafață de 8 Ha., în anul 1924, 7 Ha., în iarna anului 1924, 20 Ha., iar în anul 1926, 18 Ha., în total 53 Ha., că această îmbunătățire, expertul o socotește valabilă pentru cinci ani, cu o putere de productivitate care scade în fie care an, că valoarea acestei lucrări o evaluează la suma de 156.000 lei; că ținându-se seamă că o parte din valoarea îmbunătățirii este astăzi epuizată, Curtea fixează valoarea acestor îmbunătățiri la suma de 100.000 lei;

Că, cumpărătorul, în urma anulării actului de vânzare este ținut a restitui numai plus-valuta îmbunătățirilor utile, iar în caz când aceasta este superioară valorii lucrului sau materialului, suma ce reprezintă această valoare; că conform acestui principiu, Curtea a reținut valoarea îmbunătățirilor din momentul când au fost efectuate;

Având în vedere că Nathan Boral a susținut că fiind de bună credință are dreptul să rețină fructele moșiei;

Având în vedere că din termenii art. 485 și 486

c. civ., rezultă că posesorul nu câștigă proprietatea fructelor de cât dacă posedă cu bună credință, că posesorul este de bună credință când posedă ca proprietar în puterea unui titlu translativ de proprietate, a cărui viciuri nu-i sunt cunoscute; Că titlu după concepțiunea care reesă din analiza acestor texte fiind un element a bunei credințe, urmează că un act care este afectat de o nulitate absolută poate servi de just titlu; că o discuție însă se impune în cazul când viciul consistă într-o infracțiune la o lege de ordine publică, că în acest caz, titlu nu poate avea nici o valoare și nu poate justifica buna credință a posesorului, de oare ce ar fi să se nesocotească caracterul unui atare dispozițiuni, care trebuie să înlăture în mod necesar regula cuprinsă în art. 486 c. civ., de cât de a se face să deurgă din actul prohibit un beneficiu oare care;

Având în vedere că chiar dacă s'ar admite că buna credință ar putea opera în favoarea lui N. Boral, această bună credință nu poate fi stabilită din împrejurările cauzei;

Având în vedere că N. Boral pretinde, după cum s'a arătat, că ar avut credința atunci când a cumpărat moșia, că era cetățean român în conformitate cu dispozițiunile cuprinse în art. 3 din tractatul minorităților;

Având în vedere că faptul alegat de către N. Boral constituie o eroare de drept asupra calității sale de cetățean român; că buna credință în cazul de care se ocupă art. 485 c. civ., este presupusă atunci când se referă la o eroare de fapt, că în cazul când se alegă o eroare de drept, aceluia ce o invoacă îi incumbă sarcina s'o dovedească, de oare ce fiecare este presupus că cunoaște legea; că eroarea de drept să poată fi admisă trebuie să fie scuizabilă și plauzibilă; că prin urmare nu e suficient existența unei credințe greșită pur subiectivă;

Având în vedere că art. 3 al tractantului minorităților din 9 Decembrie 1919, prevede că sub rezerva tractatelor mai jos menționate, România recunoaște ca supuși (ressortissants) români de plin drept, și fără nici o altă formalitate, pe ori care persoană domiciliată de la punerea în vigoare a prezentului tractat, pe ori care teritoriu făcând parte din România, inclusiv teritoriile alipite și prin Tractatele de pace cu Austria și Ungaria, afară dacă la acea dată supusul s'ar putea prevela de o altă naționalitate de cât naționalitatea Austriacă sau Ungară; Că prin urmare acest tractat se referă în ce privește condițiunea dobândirii naționalității române, la tractatele menționate în art. 3; că tractatul de pace de la Saint Germain din 10 Septembrie 1919 încheiat cu Austria, ratificat prin legea din 30 August 1920, prevede prin art. 70 că, ori ce persoană având indigenatul (pertinenza) pe un teritoriu făcând parte anterior din teritoriul fostei monarhii Austro-Ungare va dobândi deplin drept și cu excluderea naționalității Austriace, naționalitatea Statului ce exercită suveranitatea asupra zisului teritoriu; că prin urmare o condițiune esențială pentru dobândirea naționalității române este indigenatul pe teritoriul anexat; că tractantul minorităților rezervând în mod expres aplicațiunea Tractatului încheiat cu Austria, chiar dacă ar fi în contradicție cu dânsul, acest din urmă tractat trebuie să preveleze (E. Audinet, Journal du droit International 1921 Nr. 3 și 4 p. 380).

Că este stabilit că N. Boral nu îndeplinea această

condițiune atunci când a încheiat actul de vânzare; Că prin urmare dânsul întemeindu-se pe tractatul mirorităților nu poate stabili că se află într'o eroare de drept scuzabilă, și n'a putut să fie de bună credință; că dânsul s'a servit în anul 1920 de un pașaport polonez, cea ce exclude în mod decisiv buna credință că era cetățean român;

Având în vedere că martorul N. Dimitrovici, propus de N. Boral, pentru a stabili buna sa credință ascultat înaintea Tribunalului și a Curții, declară că a fost față când s'a încheiat actul de vânzare a moșiei Topile, că a auzit pe avocatul Gh. Ghițescu când a întrebat pe N. Catargi dacă N. Boral poate să cumpere moșia, de oare ce el nu știe care e legislația în Bucovina; că G. Ghițescu a propus ca să facă actul pe numele copiilor lui N. Boral, la care N. Catargi a răspuns că N. Boral e mai român ca G. Ghițescu; că N. Boral vorbea în limba germană, astfel că n'a putut înțelege ce spune; că din depunerea acestui martor rezultă că G. Ghițescu avocatul lui N. Boral nu era edificat dacă acesta era cetățean român, ceea ce însemnează că buna credință invocată de N. Boral nu poate fi stabilită cu acest martor; că martorul Moses Grabștern propus în acelaș scop, declară că a mijlocit vânzarea moșiei Topile, dar că n'a auzit nici o discuțiune cu privire la naționalitatea lui N. Boral; Că din faptul că a cumpărat moșia pe numele său și a plătit o parte din preț nu se poate deduce buna sa credință, de oare ce eroarea de drept, în sensul definit mai sus, nu poate rezulta din simplul fapt al încheierii actului de vânzare și a plății prețului;

Că, din faptele expuse se stabilește că N. Boral nu poate invoca buna sa credință pentru a putea reține fructele;

Considerând că din actul de expertiză aflat la dosar se vede că expertul a examinat la fața locului productivitatea moșiei în curs de trei ani de la data actului de vânzare, și evaluează venitul acestei moșii, în acest interval, la 120.000 lei anual, cea ce reprezintă în total suma de 360.000 lei, pe care N. Boral o datorește moștenitorilor N. Catargi;

Că, compensându-se suma de 360.000 lei cu suma de 553.109 lei datorită de moștenitorii lui N. Catargi lui N. Boral ca procent până la cotitatea sumei celei mai-mici (art. 1145 c. civ.) rezultă că N. Boral urmează să plătească acestora suma de 6891 lei;

Având în vedere că moștenitorii N. Catargi prin concluziile orale puse înaintea Curții au cerut ca N. Boral să fie obligat la plata sumei ce reprezintă venitul moșiei pentru timpul ce s'a scurs de la pronunțarea sentinței tribunalului;

Având în vedere că conform art. 327 c. pr. civ., în apel nu se poate face nici o nouă cerere, care nu s'a făcut la întâia instanță, ci se pot însă cere dobânzi, de ori ce fel și ori ce alte despăgubiri întâmplătoare după judecarea dela prima instanță, sau din cauza judecăței în apel;

Având în vedere că din dispozițiunile cuprinse în art. 1 și 55 al. 2 al. 1 legei pentru accelerarea judecăților rezultă că ori ce cerere trebuie să fie făcută în scris, că prin urmare cererea formată de reclamantii trebuia, pentru a putea fi discutată, să fie făcută în scris, că deci cererea făcută prin concluzii orale, nu poate fi luată în considerație în acest proces, cu rezerva însă pentru reclamantii de a-și valorifica

mai târziu drepturile ce pretind asupra acestui punct;

Având în vedere că N. Boral prin concluziile orale a cerut a se admite dovada cu martori pentru a stabili că a pierdut în fie care an la exploatarea moșiei din cauza secetei și a prețurilor scăzute;

Având în vedere că art. 55 al. 2 C. D. din legea accelerării judecăților prevede că cererea de apel trebuie să cuprindă motivele de fapt și de drept pe care se întemeiază apelul, arătarea probelor pe care se întemeiază, în susținerea apelului; că art. 57 al. 2 dispune că apelantul nu se poate servi înaintea instanței de apel de alte probe de cât acele invocate prin cererea de apel, afară de cazul prevăzut de art. 5 al. 2; că acest text se referă la cazul când din debaterile procesului se va fi ivit necesitatea administrării unor dovezi noi, pe care reclamantul nu putea să le prevadă și fără de care procesul nu putea fi soluționat;

Că, prin petițiunea de apel a lui N. Boral nu se prevede acest motiv, și nici dovada cu martori, că faptul ce se invoacă putea fi prevăzut și propus încă din momentul introducerii cererii recinvenționale, și apoi a apelului, că în consecință dovada nefiind admisibilă urmează a fi respinsă;

Că, chiar dacă dovada ar fi admisibilă în principiu, apare totuși a fi formulată numai în scopul de a se trăgăna judecarea procesului, pentru motivul că dacă faptul ar fi fost exact, ar fi fost invocat de la început, înaintea primei instanțe;

Având în vedere că N. Boral a cerut a i se acorda dobânda legală la suma pe care reclamantii sunt obligați a o restitui, care reprezintă prețul primit, până la achitare;

Având în vedere că atunci când se anulează un contract de vânzare, iar cumpărătorul este obligat a restitui fructele, el este în drept de a cere pe acelaș timp dobânda la prețul pe care l'a plătit; Că N. Boral a fost obligat la valoarea fructelor pe timp de trei ani, că deci reclamantii nu pot fi condamnați la plata procentelor de cât tot pe acest interval, rezervându-se lui N. Boral dreptul de a cere procente pentru rest, în proporția în care reclamantii vor cere veniturile moșiei;

Având în vedere că din declarațiile martorilor, ascultați înaintea Tribunalului, se constată că N. Boral a făcut pe moșia Topile următoarele construcțiuni:

Un hambar situat mai la deal de construcția zisă Grajdul vechi și un grajd alipit de acest hambar (prevăzută în raportul de expertiză la punctul 5); Un alt grajd pentru vite, la spatele hambarului de mai sus (prevăzut în raportul de expertiză la No. 4); Una casă pentru servitori lângă porțile de eșire din sus (prevăzută în raportul de expertiză la No. 5); fierăria de lângă casa de locuință pentru servitori (prevăzută în raportul de expertiză la No. 6) și o șură pentru păstrat instrumente agricole (prevăzută în raportul de expertiză la No. 7);

Având în vedere că potrivit art. 494 c. civ., proprietarul pământului are dreptul de a cere ridicarea construcțiunilor în cazul când posesorul este de rea credință, că N. Boral, după cum s'a stabilit, fiind de rea credință, cererea reclamantilor de a fi obligat să ridice construcțiunile ce le-a făcut, urmează a fi admisă;

Având în vedere că N. Boral prin cererea reconvențională mai pretinde: 1) 300.000 lei ce se vor prin-

de mai puțin din desfacerea inventatorului; 2) 100.000 lei servitorilor concediați și avansurile muncitorilor; 5) 9.000 lei asigurarea acaretelor, 50.000 lei cheltueli de administrare; 4) 225.575 lei misitie și taxe de contract; 5) 600.000 lei pentru semănăturile făcute în toamna anului 1925; 6) 200.000 lei pentru semănăturile ce trebuie a se face prin forța împrejurărilor în primăvara anului 1926; 7) 100.000 lei asigurarea în contra grindinei; 8) 10.000 lei pentru asigurarea inventarului; 9) 400.000 lei capitalul întrebuințat și munca depusă la exploatarea pe anul 1926;

Având în vedere că prin concluziile orale, N. Boral, a declarat că susține în total cererea reconvențională, că în dezvoltarea ei, nu s'a referit la nici o dovadă și n'a vorbit nimic despre capetele de cerere invocate mai sus;

Că, după cum s'a statuat de către Curte, N. Boral a fost obligat să restituie veniturile moșiei pe e ani, după evaluarea ce s'a făcut de expert, cea ce exclude toate sumele cerute pentru exploatarea moșiei; că reclamanții nefiind finiți de a plăti de cât valoarea îmbunătățirilor, se înlătură sumele cerute la 1—3 inclusiv, precum și pentru misitie; că sumele cu începere de la punctul al cincilea, au fost cerute numai pentru cazul când deposedarea s'ar face înainte de terminarea și ridicarea recoltei din anul 1926; că această deposedare ne având loc, aceste sumi nu pot fi acordate;

Având în vedere că conform art. 1505 c. civ., spelele vânzării sunt în sarcina cumpărătorului, în lipsă de stipulațiune contrară; că potrivit acestei regule taxele de timbru și înregistrare privesc pe N. Boral, că deci nu poate să ceară restituirea lor de la vânzător că la dosar se află depusă o copie de pe actul de vânzare din care nu se poate constata taxele plătite; că prin urmare acest capăt de cerere este nefondat;

Având în vedere că dreptul de retențiune este un drept în virtutea căruia acel ce posedă sau deține un lucru aparținând altuia, poate să rețină posesiunea sau detențiunea lucrului până la plata sumei pe care proprietarul i-o datorește cu privire la acel lucru; că acest drept este fondat pe ideea de echitate;

Că, buna credință cere ca obligațiunile să fie executate concomitent, că prin urmare dreptul de retențiune încetează atunci când posesorul este de rea credință;

Având în vedere că noua constituțiune din 25 Martie 1925, prin art. 18 prevede că numai Românii și cei naturalizați români pot dobândi cu ori ce titlu și deține imobile rurale în România. Străinii vor avea drept numai la valoarea acestor imobile; că dreptul de retențiune este incompatibil cu această dispozițiune constituțională, care interzice străinilor nu numai dobândirea imobilelor rurale, dar și deținerea lor; acest drept fiind considerat de constituțiune ca un drept național; Că deci N. Boral nu poate exercita dreptul de retențiune asupra moșiei Topile, până la plata sumei la care reclamanții sunt condamnați sau până la culegerea recoltei în curs; că, dispozițiunea că străinii vor avea drept la valoarea acestor imobile se referă la cazul când străinii ar moșteni imobile rurale în România, că nu se poate deci aplica în ipoteza anulării unui act de vânzare, când cumpărătorul n'are alt drept de cât acel de a cere restituirea prețului; Că, N. Boral ne-

putând beneficia de dreptul de retențiune, nu i se poate acorda un termen înlăuntru căruia să procedă la vânzarea moșiei Topile pentru satisfacerea creanței sale;

Având în vedere că N. Boral a mai invocat ca motiv de apel că, greșit tribunalul a respins nulitatea reclamațiunii bazată pe art. 3 combinat cu art. 1 din legea accelerării;

Că, acest capăt al apelului n'a fost dezvoltat prin concluziunile orale, nefiind motivat potrivit art. 35 și 37 din legea accelerării judecăților nu poate fi discutat; că în ori ce caz, Curtea asupra acestui punct adoptă în totul motivele prevăzute în sentința Tribunalului;

Având în vedere că ambele părți au făcut apel și în cea ce privește cheltuelile de judecată;

Având în vedere că apelanții n'au prezentat o listă amănunțită a cheltuelilor de judecată, după cum prevede art. 147 pr. civ.; că în privința cheltuelilor de judecată care formează obiectul apelului trebuiau să se conformeze dispozițiilor art. 36 și 37 din legea accelerării judecăților, că nu se motivează critica adusă sentinței Tribunalului prin care s'a compensat cheltuelile de judecată și n'ci nu se indică lista acestor cheltueli pentru a putea fi discutate; că judecata nu este obligată a face dînsa calculul cheltuelilor de judecată; Că, chiar dacă s'ar admite că judecata este obligată să facă această verificare, din actele de procedură aflate la dosar se constată că reclamanții au făcut cheltueli de judecată pentru taxa de timbre de acțiune, procedură și transportul martorilor în valoare de 13.670 lei, iar N. Boral în valoare de 37.779 lei; Că N. Boral a cerut prin acțiunea reconvențională 4.575.550 lei, că această cerere a fost admisă numai în parte, de oare ce reclamanții au fost condamnați la 2.151.47g lei, că redactându-se cheltuelile de judecată la proporția sumei admise, rezultă că cheltuelile de judecată să fie compensate în totul (art. 144 pr. civ.) de asemenea și onorariile de avocați;

În ceea ce privește acțiunea reconvențională și intervențiunea introdusă de către Breindel Eiferman, Herș Boral și Gusta Lifsches, fiind stabilit că donațiunea de care aceștia se prevelează nu poate fi opozabilă reclamanților, urmează ca ambele cereri să fie respinse; Văzând cererea de cheltueli de judecată formulată de către reclamanți pe care Curtea apreciind le fixează la suma de cinci mii lei, la care sus numiții urmează a fi condamnați;

Pentru aceste motive redactate de d-l Prim-Președinte admite în parte ambele apeluri.

Semnati: *D. Volanschi N. T. Bercea, Eug. Petit.*

JUDECĂTORIA HERȚA-DOROHOIU

Audiența de la 29 Februarie 1928

Președinția D-lui Tr. R. Scriban, judecător

Rabin Meir Laufer cu Th. Ionescu

FUNCTIONAR, — RESPONSABILITATE, — ACT DE SERVICIU, — FAPTE ȘI ACTIVITĂȚI MATERIALE, — LIMITA RESPONSABILITĂȚII FUNCTIONARULUI.

Funcționarul răspunde pentru faptele sale comise cu ocazia îndeplinirii serviciului său, care cauzează altuia un prejudiciu, dacă sunt rezultatul unei culpe grave.

Pentru greșeli ușoare răspunde autoritatea căreia aparține funcționarul.

Judecata,

Asupra acțiunii de față;

Văzând actele de la dosar și susținerile părților;
Văzând acțiunea înreg. la No. 2031 928, prin care d-l Meir Laufer dă în judecată pe Th. Ionescu din Comuna Herța, percepător fiscal, pentru a-i plăti 4900 lei daune fiindcă i-a sechestrat ilegal un rând de haine, 2 sfeșnice de argint și o cutie de alamă destinată serviciilor sfinte, reclamantul fiind rabin;
Considerând că, din lucrări se constată că fiscul urmărește pe reclamant pentru o amendă datorită de Moșe Croitoru, proprietarul caselor unde stă cu chirie rabinul Meir Laufer.

Considerând că, conform art. 22 din legea de urmărire, chiriașul nu poate fi urmărit de cât pentru chirii, salarii, lucrări și întreprinderi, datorii, rente, cupoane, jetoane și indemnizații de orice fel, dacă nu s'a conformat dispozițiilor acestui text, ori, reclamantul este urmărit pentru o amendă aplicată proprietarului său, ceea ce e absolut ilegal.

Având în vedere că, art. 31 și 107 din constituție permit urmărirea directă contra funcționarului vinovat, contrar de art. 13 statutului funcționarilor care admite urmărirea contra administrațiunii cu dreptul acesteia de a pune în cauză pe funcționar.

Considerând că, un funcționar, în activitatea serviciului său, nu face acte juridice, ci fapte și activități materiale de serviciu, care, dacă nu depășesc limita unui funcționar mediocru, personal (nu și statul, județul, comuna) rămâne în sfera iresponsabilității, imediat însă ce săvârșește greșeli grave indiferent de dol, violență sau fraudă, el comite fapte cari atrag obligațiunea de a desdăuna pe cel prejudiciat, pentru că un funcționar trebuie să cunoască serviciul său și să nu calce legile ce cad sub aplicare sa.

Că, în specie, faptul unui percepător care sechestră obiecte declarate insesizabile prin art. 409 pr. civ. și art. 26 leg. de urmărire, constituie o gravă greșeală, care, evident, atrage responsabilitatea, pentru că sechestrul ilegal constituie un fapt de serviciu, nu un fapt personal a agentului, care trebuie să poarte riscul activității sale;

Considerând că, dacă nu se poate cere unui funcționar să întrebuițeze diligența pe care codul civil o pretinde contractanților, pentru că nu are timpul material să reflecteze, totuși, când depășește limita mandatului dat (art. 13 statut, art. 28 reg. statut) sau a sferei legale de atribuțiuni, poate fi obligat la daune.

Că, chiar dacă actul comis are caracter impersonal, aparținând tradițiunii serviciului, fără rea voință din partea funcționarului, atunci când există *culpa lata*, conform art. 998 c. civ., dăunantul are dreptul să acționeze direct pe agent fiind că acesta, în îndeplinirea serviciului, n'a avut diligența unui *bonus pater familias*;

Că deci, funcționarul trebuind să fie permanent atent și la dispoziția publicului, răspunde dacă ignorează legile pe care trebuie să le aibă în vedere când cere asta îndeplinirea serviciului său;

În specie, pârâtul urmărind și sechestrând pe reclamant pentru datoria altuia, călcând disp. art. 409 pr. civ., ridicând obiectele inezizabile poate fi acționat, conform art. 31 Constituție, care zice că nici o autorizare prealabilă nu este necesară spre a

se exercita, de către părțile vătămate, urmărirea contra funcționarilor publici pentru faptele administrațiunii lor.

Pentru aceste motive....

Președinte, *Traian R. Scriban*

NOTA. — Art. 13 Statutul funcționarilor este neconstituțional, pentru că contrazice dispozițiunile art. 31 din constituție, care spune că nu e nevoie de autorizație pentru a exercita acțiune directă contra funcționarilor. pe când art 13 st. permite acționarea administrațiunii căreia aparținea acesta.

Principiul răspunderii e câștigat pentru partea lezată, cea ce este un pas mare înainte, o stavilă pusă arbitrariului administrației, care a avut epoci culminante în țara noastră.

Răspunderea este cerută de ordinea morală care trebuie să domnească în orice stat.

Iresponsabilitatea conduce la demoralizarea mulțimi, la răzvrătirea ei, deci, constituția și legile create au făcut un pas mare înainte, către asigurarea păcii sociale.

Mentalitatea legiuitorului a evaluat conform cu nota vremii, cu cerința timpului, al cărui pas trebuie să-l urmeze clasa dirigentă a or-cărui popor.

Principiul daunelor cominătorii satisface în cea mai largă măsură, drepturile lezate, jurisprudența s'a fixat fără text expres asupra lor, indicând nevoia unei legiferări, iar norma creată de Inalta Curte apără poporul contra abuzurilor ce abundă încă din nenorocire în țara noastră.

Asupra răspunderii funcționarului vezi opera profesorului român *Paul Negulescu*, *Tratat de Drept Administrativ*, vol. I. p. 429 urm., 535 urm., extrem de plăcută la cetit și admirabilă de consultat.

Traian R. Scriban

BIBLIOGRAFIE

A apărut din noua lucrare a d-lui *C. Hamangiu*, consilier la Inalta Curte de Casație, în colaborare cu d-nii *I. Rosetti Bălănescu* și *Al. Băicolanu*, doctori în drept din Paris.

Volumul III de 1121 pagini.

Cuprinzând: Regimul matrimonial.—Separația de bunuri.—Regimul dotal.—Succesiuni.—Partaj.—Raport.—Lichidarea activului.—Separațiunea de patriimonii.—Liberalități între vii.—Testamente.—Rezerva.—Reducțiune.—Donațiuni între soți.—Instituțiunea contractuală.—Substituțiuni fidei-comisare.

Volumul II este sub presă și va apare în Decembrie acest an.—Prețul fiecărui volum **Lei 600.**

MINISTERUL JUSTIȚIEI

DIRECȚIUNEA JUDICIARA

D. Ernest Zilberman, născut în Roman la 24 Iunie 1900, domiciliat în București a făcut cerere acestui minister de a fi autorizat să schimbe numele său patronimic de Zilberman în acela de Silvan, spre a se numi Ernest Silvan.

Ministerul publică aceasta, conform art. 9 din legea asupra numelui, spre știința acelor care ar voi să facă opozițiune în termenul prevăzut de aliniatul II al zisului articol.